

	100.000 lakosra esett		
	csődök	lopások	csalások és sikkasztások
	száma		
1862-65	-	60.5	9.4
1867-70	-	74.2	10.7
1871	2.7	67.1	11.5
1872	5.2	74.7	11.6
1873	6.5	79.6	12.6
1874	8.3	82.8	12.1
1875	6.4	78.4	15.0
1876	6.1	82.7	16.7
1877	4.4	90.8	17.0
1878	4.7	85.3	16.5
1879	4.6	73.3	15.3
1880	4.6	88.6	16.5
1881-85	4.6	79.3	15.2
1886-90	4.1	62.6	13.9

“A vagyon elleni kriminalitás — írja Herz³ — amint a csőd a válságos években és a közvetlenül rákövetkező időszakban egy kettős létfenntartási akadály hatása alatt: a munkanélküliség és a magas élelmiszerárak állandó emelkedését mutatja.” Az 1873-74. év dec. és jan. havában önként 14000 munkás hagyta ott Bécsset, míg 8000 foglalkozás nélküli a város területéről kitiltódott s mindennek dacára febr. elején még mintegy 18.830 munkanélküli kóborolt Bécs utcáin.

Újabban Wadler kutatta az 1895. évi szerb gazdasági válságnak a bűnözés alakulására gyakorolt szerepét. Kutatásaink eredményeként pedig megállapítja, hogy Szerbiában a gazdasági válság és kriminalitás közötti reláció közvetlen volt⁴, úgyhogy ugyanakkor a bűnözés is extenzív és intenzív fejlődését illetően — válságos képet mutatott.

³ Herz: Verbrechen und Verbrechenertum in Österreich. Tübingen, 1908. 71. old.

⁴ Wadler: Die Verbrechensbewegung im östlichen Europa. München 1908.

Táplálkozás

A táplálkozás a legszorosabb viszonyban van a gazdasági viszonyokkal és a kriminalitással.

Csak az a nép fejlődik testileg egészségesen, hol a gazdasági viszonyok kedvező konjunktúrája a higiénikus táplálkozást lehetővé teszi. Erismann számítása szerint egy mérsékelt munkát végző embernek napi táplálékában a különböző tápanyagok következő minimumának kell lennie: 118 gr. fehérje, 56 gr. zsír és 500 gr. szénhidrát. Ha a testi szervezet a legkülönbözőbb tápszerekből e minimális adagot nem veheti fel, úgy a kezdetben funkcionális zavarok, huzamosabb ideig tartó nélkülözéseknél pedig szervi elváltozások keletkeznek.

A modern pszichiátria kutatásaiból tudjuk, hogy a degeneráció egyik legelső faktora éppen a hiányos vagy káros táplálkozás. A büntettes biológiájában pedig láttuk, hogy degeneráció és kriminalitás két ikertestvér, vagy, hogy Drill orosz kriminológus szavaival éljünk, a degeneráció progresszív kriminalitásra vezet.

Az élelmiszer árak drágulása az életigények redukálását vonja maga után, az állati termékek helyébe a növényi élelmiszerek lépnek s ezek sorában is legelőször azok, melyek kevésbé táplálók, s melyeknek állandó élvezése különböző szervi betegségek kútforrása.

A statisztika egyik újabb életképes hajtása, a társadalomstatisztika a különböző társadalmi jelenségeknek osztálykülönbségek szerinti vizsgálatában erre vonatkozólag érdekes eredményekre hívja fel figyelmünket.

Engel a belga statisztikai és munkás-költségvetések alapján a legszegényebb (600 frankon aluli jövedelem) és leggazdagabb (2000 frankon felüli jövedelem) osztályok fogyasztására nézve a következő érdekes adatokat közli. Egy quetre esik kiadás:

	I.	II.
hús	0,34	7,97
vaj, zsír, tojás	1,92	10,65
búzakenyér	0,89	32,68
rozskenyér	5,60	0,00

A családok quetre vannak számítva, az egységet az újdonszülött gyermekek képviselik.

Bár, mint látható, tápértékükre nézve a legalsóbb rangú tápszerek azok, melyekből a legszegényebb néposztályok élnek, mégis Engel számítása szerint az összes kiadások 98,66 %-át az ételmezési kiadások képezik.

A hiányos és antihigiénikus táplálkozás következményei azután ott mutatkozik a szegény osztályok magas halandóságában és még inkább a halandóságot halálokok szerint feltüntető statisztikában. Erre nézve igen jellemzők Körösi adatai, aki Budapesten (1883-90.) 100.000 halálesetnél a következő halálokokat találta a vagyoni állapot szerint:

halálok	ha a vagyonosok aránya = 100
idegbajban	75
vérkeringési bajban	50
légzőszervi bajban	118
emésztőszervi bajban	122
hugy- és ivarszervi bajban	67
mozgásszervi bajban	127
bőrbajban	73

A régi közmondást, mely szerint "mens sana in corpore sana", a modern kriminálaetiológiai kutatások tartalmi igazságának egészében megerősítették. Az a néposztály, mely önfentartási szükségletei kielégítésében állandóan akadályozva van, hol rendszeres kielégítésük helyett azok állandó visszafejlesztése szokásos, ott a testi degeneráció ikertestvére: a lelki elcsenevésesedés is előbb-utóbb kiburjánzik.

(In: *Kriminológia. Budapest, 1912. 236-237. pp.*)

Vagyoni állapot

A kriminalitásnak a vagyoni helyzettel való összefüggése megítélésében több nehézséggel találkozunk. A vagyoni állapot egymagában a többi — éppen a vagyoni helyzet bizonyos fokával együttjáró — tényezőtől szigorúan nem különíthető el. Foglalkozás és műveltség főleg az a két közbeiktatott egység, melyek a vagyoni állapot aetiológiai jelentősége megítélésénél zavarólag hatnak. De ezenkívül az anyagi viszonyok megítélése szubjektív alapon nyugodván, a statisztika adatai sem fedik mindenben a valót.

A magyar bűnügyi statisztika az elítéltek vagyoni helyzetére vonatkozólag az 1905-1908. évek átlagára a következő adatokat közli:

	100 elítélt közt volt
vagyonos	5,1
némi vagyonnal bíró	9,6
vagyontalan	85,3

Mint látható, a vagyontalanok jóval több bűncselekményt követnek el, mint a vagyonosok, s mint Földes¹ különös nyomatékkal hangsúlyozza: "bizonyos, hogy a vagyonosok a büntetettek között még kisebb arányban szerepelnek, mint azt a statisztika kimutatja". Állítását a következő feltevessel igazolja: "Ha föltennénk, hogy a földbirtokosok, haszonbérlők, az ipar- és kereskedelemnél az önálló vállalkozók, az értelmiségek túlnyomó nagy része, a saját jövedelmükből élők, valamint az ezeknek megfelelő része a háztartásokban elfoglalt nőknek a vagyonosabb osztályt képezik, akkor legalább 15 százalékra kell ezen osztály arányát tenni..."

A nemzetközi bűnügyi statisztika adatai szerint különben mindenütt a vagyontalan társadalmi osztály jár elől a vagyon elleni bűnözésben, a vagyonosabb osztály pedig inkább a személy elleni kriminalitásban veszi ki a részét. Nálunk az 1908. évi statisztika szerint a megoszlás a következő volt:

¹ Földes: Statisztikai előadások. Budapest, 1904.